

Geklonken degelijkheid

Gestripte staalconstructie ijzergieterij Stork is klaar voor tweede leven

Nog even. Dan wordt het pand, volledig gestript, opgeleverd en is het stalen karkas van de vroegere gieterij van Stork aan de Lansinkesweg klaar voor een tweede leven. De staalconstructie dient als basis voor het te bouwen Community College van het Regionaal Opvoedingen Centrum.

HENGELO

De machinist van de prikker wordt er haast gek van. Het beton van de fundering van de oude ijzergieterij van Stork is weliswaar oud, maar kei- en keihard. 'Het is net graniet', zegt Fred Kuiper van het Enschedese sloopbedrijf Stokcentre. Maar de prikker, een graafmachine met een puntige beitel, gaat onverminderd door. Van grote brokken beton worden kleine blokjes gemaakt. Het zijn de laatste dagen van de gedeeltelijke sloop van de gieterij van Stork aan de Lansinkesweg. Het uit 1902 stammende stalen karkas van de gieterij blijft staan en vormt de basis van het te bouwen Community College van het ROC. De sloop ziet er spectaculair uit. Vooral als er snijbranders worden gebruikt. Grote stukken ijzer vallen met donderend geraas naar beneden. Veel mensen - vaak oud-werknemers van Stork - zijn de afgelopen maanden komen kijken naar het schouwspel. Vele honderden foto's zijn er inmiddels van gemaakt.

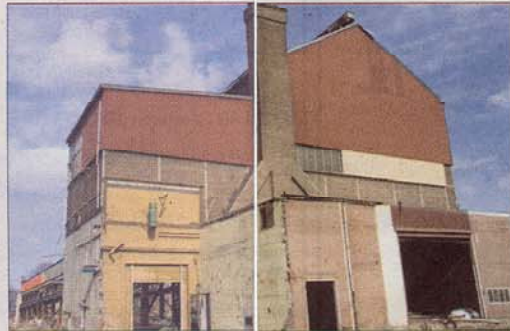
Nu het gebouw grotendeels is gestript, is de schoonheid van de staalconstructie ook veel beter te zien dan voorheen. 'Deze constructie is nog hartstikke sterk', zegt Jaap Benschop, projectleider van de sloop. Met behulp van snijbranders worden staalconstructies - die later aan het oorspronkelijke ontwerp zijn aangebracht - verwijderd. Op enkele plekken is de bruine verf van het ijzer gebladderd. Een frisse kikkergroene verfkleur wordt daardoor zichtbaar. De oorspronkelijke kleur uit 1902? Niemand weet het.

De hijskraan in de nok van de hal blijft ook gewoon zitten.

Sloper Ronaldo Sanders doet zijn werk op eenzame hoogte.

Dit gedeelte valt nog ten prooi aan de slopershamer. De schoorsteen wordt straks opnieuw opgemetseld.

'Eigenlijk is de hele oorspronkelijke constructie geklonken en aan elkaar gebouwd', zegt Benschop. De hal zelf is in 1902 gebouwd. Lassen bestond in de tijd nog niet. De ijzeren kolom-

men, spanten en dwarsbalken zijn allemaal aan elkaar geklonken. Op oude foto's is nog te zien dat de bouw van de hal een heidens karwei moet zijn geweest. Hijskranen waren er nog niet aan het begin van de vorige eeuw. Met behulp van katrollen en lieren werden de lange en loodzware spanten naar boven getakeld. De constructiewerkers moesten hun werk vaak op een ladder doen. Om de gloeiend hete klinknagels aan te brengen moesten ze waarschijnlijk halsbrekende toeren uithalen. De klinknagels werden eerst verhit tot een temperatuur van ongeveer 950 graden. De hete klinknagel werd in een nauw gat geslagen. Met een pneumatische en hydraulische pers werd een soort tweede kop gevormd. Als de klinknagel is afgekoeld, is er een stevige verbinding. Zelfs na ruim honderd jaar nog. Een paar kleine tegenslagen hebben de slopers wel gehad. Ook naast de gieterij zitten nog dikke brokken funderingsbeton in de grond. Alles moet eruit, want op die plek komt de fundering voor de nieuwbouw. Aanvankelijk was het de bedoeling de gemetselde schoorsteen naast de vroegere gieterij te laten staan. Maar de technische staat was te slecht, de schoorsteen wordt nu gesloopt en daarna weer opnieuw opgebouwd in oorspronkelijke staat.

Voor de slopers is het strippen van de ijzergieterij een bijzondere klus. Niet alleen moet de oorspronkelijke ijzeren constructie gespaard blijven, ook verschillende 'technische elementen' blijven gehandhaafd. De grote hijskraan van Stork Hijsch boven in de hal bijvoorbeeld, maar ook schakelkasten, persleiding-

FOTO'S WOUTER BORRE

Aan het ijzeren karkas van de voormalige gieterij mankeert zelfs na honderd jaar nog niets.

gen en kranen die op verschillende plekken in de hal zijn aangebracht op de ijzeren kolommen, krijgen straks een plek in het nieuwe ROC. Ook bijzonder: op sommige plekken moet - voor zover mogelijk - nog behoudzamer worden gesloopt. Stork is zwaar gebombardeerd tijdens de oorlog. Er is een bom-

monderzoek geweest. Maar je weet maar nooit... Gedurende de gedeeltelijke ontmanteling wordt het ijzeren karkas nauwlettend in de gaten gehouden op eventuele verbuigingen of verzakkingen. Merktekens zijn aangebracht op verschillende plekken, met laserapparatuur worden elke week me-

tingen uitgevoerd. Zelfs het oude bobbelige draadglas in de metalen spouwen in de bovenramen is vaak nog heel en blijft gewoon zitten. Voordat de metalen constructie straks dienst kan doen voor het nieuwe ROC, worden de oude verflagen verwijderd en wordt er een nieuwe verf aangebracht.